Ч. 122 (10.799). Львів, пятниця 4 червня 1926. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після вибору нового президента.

Президент зложить присягу в соймі, а не в замку. — В соймі спокій. — Не буде демонстрацій правиці. — Перед димісією уряду Бартля. — Повна димісія, чи тільки реконструкція уряду? — Наміри уряду на найближчі дні. — ППС. в справі розвязання сойму. — Голоси варшавської преси про нового президента.

Варшава, 2. червня 1926.

Сьогодня відбулася конференція, в якій брали участь марш. Ратай і прем. Бартель. На ній усталено остаточно місце й церемоніял відібрання присяги від нового президента Польщі проф. Мосціцького. Вирішено, що президент зложить присягу в соймі, а не в замку, хоч до того часу була думка відібрати від Мосціцького присягу в замку.

В самому соймі запанував спокій і тиша. Майже всі посли виїхали до своїх виборчих округів. Рахуються з тим, що в часі заприсяження нового президента багато послів і сенаторів буде бракувати, не зважаючи на те, що на пятницю скликали свої засідання ріжні клюби. Посли правих партій запевняють, що в часі заприсяження не робитимуть ніяких демонстрацій — хіба, що деякі з них на це Нац. Зібрання не являться. Тут слід зазначити, що при складанні присяги вимагане є таке qu rum, як при виборі президента.

Зачувати, що димісія уряду Бартля, що прийде після заприсяження президента, не матиме формального характеру. З окруження прем. Бартля інформують, що якби президент держави поручив йому (тимчасовому премієрові) утворити уряд, то Бартель рішений є цієї місії не приняти. Причиною того є ніби-то стан його здоровля, який не дозволяє йому вести дальше державних справ. Назвища будучого премієра досі не згадують.

В політичних колах говорять, що димісія уряду Бартля обмежиться тільки до частинної реконструкції, при чому передбачують зміни на становищі мін. освіти, публичних робіт, рільництва, земельної реформи, а в першій мірі міністерства скарбу й міністерства закордонних справ.

Найближчі наміри уряду на соймовому терені такі: сойм має бути скликаний в ост. днях червня з метою ухвалити буджет. Опісля сойм має приступити до поладнання справи поширення компетенцій президента держави, даючи йому в першій мірі право розвязати сойм. Після поладнання справи повновластей для президента сойм розійдеться на довгомісячні вакації.

ППС. стоїть на становищі, що сойм можна розвязати в таких умовах: 1) коли є однодушна ухвала ради міністрів, 2) коли того забажає одна третина сойму, 3) коли того домагатиметься принайменше 300.000 громадян шляхом петиції.

Ціла варшавська преса присвячує багато місця особі нового президента держави. „Роботнік“, подаючи ріжні подробиці з життя Мосціцького, зазначує, що він був у молодости членом попередниці ППС — „Партії Пролєтаріяту“ і був основником рижської групи молоді, що належала до тої партії. В 1892 р. приступив до союзу закордонних польських соціялістів, одначе діяльної участи в політичному житті не брав. Після повороту до краю до партії не належав.

„Варш. Газета Поранна“ підчеркує, що Мосціцький є і буде на основі конституції, хочби її не знати як змінено, формально невідповідальним. Відповідальним буде все уряд, а найбільше марш. Пілсудський, що рішив про вибір нового президента. Тому, що бажання Пілсудського, підтримані військовою револьтою і загрозою батога, здійснилися, треба ждати, що нарешті вийде на яву політична, конституційна, суспільна й фінансова програма Пілсудського і покажуться на поверхні її виконавці. „Курєр Пол.“ тішиться, що президентом став учений світової слави, що зуміє опертися всяким постороннім впливам. Це людина критична, що в нинішній ситуації незвичайно цінна прикмета. Ще цінніше те, що в часі загального розстрою держави й її господарського життя, а передо всім промислу, на чолі держави станув муж, якому справа державного виробництва не чужа. Він зможе відбудувати господарське життя Польщі.

Після трагічної смерти С. Петлюри.

Становище УНДО.

Президія Українського Національно-Демократичного Обєднання звернулася до Пана проф. Петра Холодного, б. міністра УНР. і голови львівської філії Товариства Допомоги Емігрантам з Вел. України з письмом такого змісту:

Президія Українського Національно-Демократичного Обєднання — на своюму засіданні 2. червня ц. р. — вирішила передати на Ваші руки вислови найглибшого співчуття з приводу великої втрати, яку понесла українська нація через трагічну смерть Голови Директорії і Гол. Отамана Військ УНР. Симона Петлюри, невтомного борця за права віками поневоленого народу.

При цій нагоді зазначуємо, що хоча політику уряду УНР., завершену відомим варшавським договором, ми послідовно поборювали, то всетаки вважаємо Покійного носієм великої національно-державної ідеї і виразником визвольної боротьби української нації.

До живого порушені негідним становищем жидівської преси, яка в обороні вбивника намагається величню ідею української нації і чисте імя Покійного заплямити погромницькими наклепами, з обуренням відкидаємо всі закиди на адресу українського народу в добі національної революції і громадянської війни, бо ми на шляху до здійснення нашого державного ідеала все змагали до гармонійного укладу відносин між усіма трудовими верствами і народами, що найшли пристановище на українській землі.

Просимо вічливо цю нашу заяву приняти до відома та передати її тим українським національним організаціям, з якими остаєте в звязку.

У Львові, 2. червня 1926.

За Президію Українського Нац. Демокр. Обєднання:

Д-р Дм. Левицький, голова — *Вол. Целевич, ген. секр.*

Провокаційна ухвала Жидівського Клюбу.

Варшава, 2. червня 1926.

На засіданні Жидівського Клюбу з дня 30. V. ухвалено у звязку з ганебним убивством отам. Петлюри таку резолюцію: „Засадничо противлячись усяким убивствам і актам самосуду, Жидівський Клюб бачить в замаху, доконанім Шулімом Шварцбартом на особі отам. Петлюри, діло зболілої і потрясеної (wzburzonej) жид. душі, яка не могла стерпіти безкарности спричинника мордів і грабунків соток тисяч Жидів на Україні. Жид. Клюб стверджує з глибоким жалем, що на протязі ряду літ офіціяльна справедливість народів не досягла отам. Петлюри, винного проливу моря жид. крови, в якій утоплено свободу його власного народу“.

Ухвала ВУЦВК-у

про жидівську кольонізацію.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконуючого Комітету й Українська Рада Народніх Комісарів прийняла на спільному засіданні таку ухвалу:

Голова Економічної Ради і Комісаріят сусп. робіт повинні до одного місяця представити опрацьований плян вербування жидівських народніх мас до продукційної праці взагалі, а до праці в великім промислі передусім. Поручається центр. урядові союзу радянських республик віддати землі на Кавказі, Кримі й Сибірі до диспозиції Жидам, які бажають поселитися на ріллі, бо на В к р а ї н і нема в і л ь н и х з е м е л ь д л я ж и д і в с ь к о ї к о л ь о н і з а ц і ї. Комісаріят скарбу повинен дати потрібні фонди на цілі жидівської кольонізації. Поручається комісаріятові просвіти поширити мережу жидівських професійних шкіл. Поручається організаційному департаментові при Центральному Виконавчому Комітеті збільшити число жидівських сільрад. Жидівським ремісникам по містах слід признати ті самі права, що сільським ремісникам.

З судової салі.

Відгомін нападу на почт. віз.

Львів, 3. червня.

Другий день розправи проти 12 Українців, обвинувачених за участь у нападі на почтовий віз, не приніс нічого нового. Весь учорашній день розправи зайняло відчитування акту обвинувачення в українській мові. Потім почали переслухувати першого обвинуваченого Лупула. Він не почувається до вини. На цьому розправу відложено, з огляду на латинське свято, до 4. червня 9 год. рано.

Біржа.

Гроші.

Тенденція для ефективного доляра в приватних оборотах дальше слаба і знижкова. Курс вагався 2. червня між 11·10—10—90. Польський Банк платив спочатку 10·90, потім наслідком великої подачі долярів, продаваних масово експортерами обнизив курс плачення на 10·80. Максимальний банковий курс 11·01—11·06 був нереальний. Канадійський доляр 10·66—10·70.

Red. czas. „Dilo“ Pr. 264/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratorv przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 115 (10798) z dnia 30. maja 1926 roku pod tytułem: „Francija i Polszcza“ a) między słowami: sytuacijі... a słowami: Francija, b) między słowami: pomoczi... a słowami: Widome, c) między słowami: dla nei... a słowami: Pohodżujuczyś, d) między słowami: biłoruskoi... a słowami... a słowami: nawpaky zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) i występku z § 305 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 29. maja 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 31. maja 1926.

Hawel.

„Habemus papam!“

Львів, 3. червня 1926.

„Habemus papam!“ — моглиб ми сказати, колиб — поминаючи наше принціпове становище, а рахуючись з фактичним станом річей — ми були щонайменше рівноправними й рівнорядними, а не тільки фізично „толєрованими“ громадянами Польщі. Та дійсність, яка є визиваючим протиставленням найліберальнішої конституції, дійсність, що не знає навіть примітивної людяної поведінки істнуючої в Польщі влади у відношенні до українського народу, наказує нам ставитись наскрізь холодно, здержливо, а навіть в значній мірі пасивно, (що рідко коли буває додатнім проявом) до легалізаційних подій в Польщі. Вислів цьому нашому відношенню до перипетій з вибором президента дала Українська Парляментарна Репрезентація, віддаючи б і л і к а р т к и при тих виборах.

По польським постановам ті картки є н е в а ж н і, як неважними в очах польської влади є потреби і змагання українського народу. Тому й „habemus papam!“ з нашого становища мусимо оцінювати окремо наскрізь, своєрідно. А всетаки цього повороту в житті сучасної Польщі не можемо вважати неістнуючим, не можемо перейти поруч нього до денного порядку, здвигнувши плечима, бо мусимо реальні явища трактувати реально. Коли сьогодня таким або иншим оборотом подій в Польщі живо цікавиться заграниця, то тим більше мусимо цікавитись ми, що живемо, правда — в дряхлій, але всетаки державній організації, над якою знімається вивіска: „Річпосполита Польська!“ А ту політично-суспільну фірму, затягнену в реєстри повоєнної Европи репрезентує новий президент проф. Ігнат М о с ц і ц ь к и й.

Хтож такий новий фірмант, новий політичний папа польської республики? Всякі пророцтва на тему політики президента Мосціцького з природи річи мусять бути покищо поставлені під великий знак запиту. Досі знаємо про нього дуже мало, або й нічого. Це вчений хемік европейської чи навіть світової слави майже зовсім невідомий у своїй батьківщині. Під політичним оглядом през. Мосціцький повна tabula rasa. Знаємо тільки, що він особистий приятель марш. Пілсудського, й о г о к а н д и д а т, несподівано вирваний зі стін хемічної лябораторії і ввдвигнений на стілець президента польської держави. Тільки всього.

Але коли пригадаємо суботнішні „осторoги“ й „пересторoги“ марш. Пілсудського, то можемо меньше-більше уявити собі найближчу політичну лінію, а радше тактику през. Мосціцького, який може бути тільки alter ego марш. Пілсудського.

З різкої, неперебірчивої у висловах і чорної в колірах промови марш. Пілсудського ясно, що диктатура буде втримана і то мабуть при збереженні розкладаючогося трупа теперішнього сойму, якого роля буде незавидною ролею безголосого с т а т и с т а. Маршалок Пілсудський робить спроби, переводить е к с п е р і м е н т и і знущається над живим трупом теперішнього сойму, примушуючи його бути німим свідком при тій експе-

в крім того зі всіх повітів Східної Галичини, Волині й Холмщини.

На домагання приїзжих хорих і щорічних загальних Зборів „Н. Л." засновано в році 1923 окремий шпитальний комітет при „Н. Л.". Комітет розвинув енергійну діяльність в ціли зібрання фондів у краю і поза його границями (в Америці, особливож в Чехословаччині). В Празі засновано окремий шпитальний комітет „Н. Л.", якого головою є тепер д-р Дурдела, секрет. Т. Т. Карпук, скарбником Дм. Микетинський. Комітет цей зібрав 9352·50 ч. к., — які уміститв у Чеськім Державнім Банку в Празі. Шпитальний комітет „Н. Л." у Львові зібрав досі 24.294 п. зол., які є в твердій валюті і представляють суму 3484 амер. дол., зложених в Центробанку у Львові.

В році 1925 було загального приходу 13.647·37 зол. п. на що вплинуло з членських вкладок ледви 105 п. зол., жертв на будову шпиталю було 139 п. з., 9278·36 п. з. хорі, що лічилися в „Н. Л." 4127·01 п. з. принесли відсотки від льокацій. Видано на кошти лічення, канцелярійні видатки, услугу, опал і світло 1932·42 п. з., на консервацію дому 1123·40 п. з. і 833·55 п. зол. на закупно лікарського інвентаря. Всі лікарі лічили весь час безплатно.

Загальні збори „Н. Л." з дня 19. квітня ц. р. після звіту контрольної комісії одноголосно одобрили річні замкнення рахунків і висказали подяку управі й дирекції за успішне ведення агенд „Н. Л." і збирання фондів під будову шпиталю „Н. Л.". Висказано також подяку всім лікарям „Н. Л.", які весь рік жертвували свій труд (1—3 годин денно) безплатно в користь „Н. Л.". Загальні збори ухвалили одноголосно подяку експ. митрополитові гр. Андрієві Шептицькому за великий княжий дар, який уможливив „Народній Лічниці" набути на власність реальність при вулиці Петра Скарги ч. 4, що складається з 27 арів городу й мурованого обширного дому з мурованими офіцинами, як також за матеріяльну та моральну поміч, якою окружав „Н. Л." від самого початку її існування. Вибрано спеціяльну делегацію, яка має особисто подякувати митрополитові.

Загальні збори заявилися знов за нагальною потребою шпиталю при „Нар. Лічниці" для шпитального лічення хорих і для спеціялізування молодих лікарів у ріжних галузях медицини.

На рік 1926 вибрано нову управу товариства: д-ра М. Вахнянина головою, о. кан. Томовича заст. голови, д-ра Пелеха секретарем, д-ра Бурачинського скарбником і заступником директора, Михайла Стефанівського технічним дорадником, д-ра Кувівця членом ради і директором.

Нововибрана управа „Н. Л.", маючи вже площу й реальність та призбираний капітал в сумі ок. 3890 ам. дол., відкликується отсим до українського громадянства в краю і поза його границями з проханням складати дальше щедрі датки на ціли „Н. Л." й будови українського шпиталя. Гроші слати на руки скарбника, д-ра Т. Бурачинського. Львів, вул. Сапіги число 25.

Вписуйтеся громадно в члени „Н. Л." і при всяких нагодах не забувайте на одиноку нашу народню лікарську інституцію, доконче потрібну для розвою і добра українського народу.

ЗА УПРАВУ „НАРОДНОЇ ЛІЧНИЦІ" у Львові:

Д-р О. Пелех, секретар, **д-р М. Вахнянин,** голова, **д-р І. Куровець** член Ради і Директор.

Ще § 19.

ПДВО. далі простує.

Навязуючи до статті п. н. „Татарські люде", поміщеної в ч. 67 (10742) з дня 27. березня 1926 р. „Діла", просимо на основі § 19 пресового закону помістити в приписаній формі та в законом означеному речинці слідуюче спростування:

Неправдою є, що агенти і екзекутори ПДВО, стягаючи належитости тієї установи, трактують людей як предмети, часто бють, знущаються, словом виявляють широку татарську вдачу; зокремаж неправдою є, що з членами „Дністра", з їх майном заховуються агенти ПДВО. як з ворожим елементом, а українське село трактують як територію, на якій все можна. Неправдою є далі, що завданням тої літеральної війни є відірвання української людности від „Дністра" і знищення тієї установи.

За те правдою є, що екзекуція належитостей ПДВО. велася і ведеться адміністративними органами і що всі дотеперішні екзекуції велися і ведуться згідно з законними приписами, а далі правдою є, що ПДВО. по підписанню протоколу ч. 80/уу в міністерстві скарбу в Варшаві дня 8. III. 1925 стисло перестерігала постанов того протоколу і урядники її ніколи проти тої установи не виступали. Неправдивими також є ті факти мнимих надужить, що їх подано, а які мали бути мнимо поповнені при стяганні належитостей ПДВО.

Зокрема неправдою є, що в селі Дашава, в другій половині січня 1925 р. агент ПДВО. зафантував у члена „Дністра" Луця Стецюка подушку зпід дітей, за те правдою є, що Луць Стецюк у громаді Дашава цілком незнаний.

Неправдою є, що в хаті Олекси Галія розбито двері та знищено стінний годинник, що коли Галій з тої причини зробив закид фантуючим, асистуючий поліцай кинувся на него і вдарив багнетом у руку, а сина його вдарив у лице; неправдою є, що по тижневі та сама комманія впала до хати і домагалася грошей від жінки Галія, що саме підвелася з пологів, а коли вона просила зачекати на мужа, поліцай вирвав подушку зпід дитини, а поліжницею кинув на ліжко і товк нею до дверей та термосив за груди, які то операції вона відлежала. Натомісць правдою є, і це стверджено в карному поступованні окружного суду в Стрию до ч. Vr 187/25, що Олекса Галій сам витрутив стінний годинник з рук асистуючого при екзекуції асесора Бакрія і що так Олекса Галій як його жінка, яка в критичному часі не була поліжницею, бо остання її дитина мала тоді 14 місяців, кинулися на екзекуючих і за ставлення опору владі були засуджені вироком повищого суду з дня 6. X. 1925 р. ч. Vr 187/25 на кару тяжкої тюрми по три тижні.

Неправдою є, що в столярів Петра і Ілька Костевих при фантуванні ліжка побито їх челядників, натомісць правдою є, що ті челядники викрали зафантоване ліжко, а відставлені на постерунок поліції для провірення, де його вкрали, признали, що зробили це з доручення Петра Костева. Неправдою є, що в Олекси Федорова забрали куплену пшеницю, за те правдою є, що Федорів у часі екзекуції заплатив належитість добровільно. Неправдою є, що в Олекси Стадника зафантовано привезену з млина муку, а за те правдою є, що сам Стадник жертвував на фант подушку. Неправдою є, що до замкненої хати Доміцелі Федорів вдерся агент ПДВО. вікном, і що потім забрано коня зі стайні, а протестуючій Доміцелі Федорів поліцай пробив багнетом бік. За те правдою є, що в часі фантування коня Доміцеля Федорів вирвала коня з рук поліцая Бакрія, що кричала для викликання страху в громадських функціонарів не зважаючи на те, що зброї проти неї не ужито і що тепер проти Доміцелі Федорів і її доньки Анни ведеться в окружному суді в Стрию доходження за публичне насильство з § 81 к. з. і за зневагу доконану супроти влади безпеченства з § 209 к. з.

Неправдою є, що в господаря Бомбика по закутті його в кайдани, почато розбивати колодки, якими були позамикані двері до хати і стайні — натомісць правдою є, що колодок на дверах зовсім не було і що Бомбик, заки екзекуючі війшли, кинувся на фантуючих і що Бомбика засудили в окружному суді в Стрию на кару 6 тижнів важкої тюрми, а його сина на 8 тижнів за злочин публичного насильства.

Неправдою є, що в селі Бертешів бобрецького повіту агент ПДВО. змушував громадян до плачення вкладок, не зважаючи на предложення викуплених поліс „Дністра", натомісць правдою є, що стягано виключно вкладки, що належаться згідно з законом, від заплати яких поліси „Дністра" не увільняли перед умовою заключеною з „Дністром".

Неправдою є, що в селі Оришківці дня 29. VI. функціонар ПДВО. казав зносити вночі (від 9—12) фанти, що грозив військом, особливо членам „Дністра", а за те правдою є, що екзекуцію покінчено смерком і що стягано тільки вкладки належні на основі закону ПДВО. подібно як у Бертешові.

Неправдою є, що в селі Липиця горішня агенти ПДВО. добивалися насильно до хат членів „Дністра" і що на донесення за опір владі внесений проти тих, що не хотіли платити, всі були звільненими, за те правдою є, що до ч. U. 894/25 були мешканці Липиці покарані по думці §. 314 к. з., а то: Магда Іжицька, Юрко Турянський і Н. Хцептякова.

Неправдою є, що в селі Русів пофантовано в березні 1925 р. в членів „Дністра" одіж і зложено її в громадській канцелярії, де її нищили молі, миші та щурі. За те правдою є, що зі забраних 25 фантів, слідуючого дня по екзекуції майже всі викуплено, а остало тільки 7 фантів, яких власники не хочуть викупити і домагаються безплатного їх звороту. Фанти переховані старанно, їх вітриться і належито переховується.

Неправдою є, що в селі Оттиньовичі дня 10. III. 1925 р. ходорівські поліцаї арештували члена „Дністра" Данила Моду за те, що на домагання заплати вкладки ПДВО. виказався викупленою полісою „Дністра". Натомісць правдою є, що в часі стягання вкладок від мешканців Оттиньовець, Мода ввійшов до громадської канцелярії — хоч його туди не кликали — заявляючи, що не буде платити вкладки, колиж йому заявили, що він не обовязаний платити, затримався в канцелярії і почав накидуватися зі своєю контролею реєстрів, а видалений з канцелярії взивав у своїй сусідній крамниці до неплачення вкладок між иншими словами: „всі сміються, що ви платите до польської асекурації, дурнів ви були, як би платили", а візваний поліцай по переслуханні свідків, що чули ті слова, арештував Моду під закидом нарушення публичного спокою. — Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень. Львівський відділ. Підписи нечиткі.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Четвер 3. VI. Жидачів.
Пятниця 4. VI. Жидачів.
Субота 5. VI. Рогатин.
Неділя 6. VI. Рогатин.
Понеділок 7. VI. Бережани.
Вівторок 8. VI. Бережани.
Середа 9. VI. Підгайці.
Четвер 10. VI. Тернопіль.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 7—?

Карти вступу на Дівоче Свято Шкіл УПТ-ва, що відбудеться в неділю о. ц. м. на площі „С.-Б.", можна вже набувати в Книгарні У.П.Т. Львів, Руська 3. 1837 1—1

Позір! Дня 24. червня ц. р. відбудеться перший зїзд товаришів-абітурієнтів академічної гімназії у Львові, що здавали іспит зрілости в 1910/11 шкільному році. Проситься всіх товаришів зголошувати свою участь на адресу: о. д-р Іван Бучко, гр.-кат. Семинар у Львові при вул. Коперника 36. Проситься, щоби разом зі зголошеннями надсилати відомі адреси других товаришів. — За Ініціятивний Комітет: д-р Константин Парфанович, Степан Раставецький. 1837 1-3

Дирекція прив. учит. жіночої Семинарії СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на посади двох учительок а) учительки руханки і б) учительки рисунків і ручних робіт. Зголошення проситься слати до Управи Монастиря СС. Василіянок в Яворові. 1831 1—3

Першу священичу літну оселю отвирає Т-во „Перемиська Епархіяльна Поміч" в Пацлавській Кальварії біля Добромиля на час від 20. червня до 10. серпня н. р. Околиця підгірська, здорова, гарна, багата в ліси. Вигідне полученя з Перемишлем. Інформації уділяє і приймає зголошення: о. Василь Гриник, секретар в Перемишлі, Духовний Семинар. 1833 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НАПРАВУ годинників під управою фахових сил швайцарських поладжує Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 6) 25—?

1-ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 25-?

НА МАНДОЛІНІ, гітарі (сольо) в 16 лекціях, вичучую вправно грати з нот під гарантію. Осібний курс 15 зол., збірний 10 зол. місячно. Зголошення щоденно від 4—7 поп. площа Беднарська ч. 12. II. пов. Спеціяліст гри на італійських інструментах і управ. шкільних курсів. 1827 2-2

ШЕНКЛІВНА, Пекарська 44. Кваліфікаційний курс від 12. липня. Докладне перероблення міністеріяльних програм. Около 1400 апробованих. Інформації письменно. 1786 4—16

ДВІ або три комнати з кухнею (район не має значіння) пошукується зараз. Відступне або чинш з гори, в долярах. Відом. до Адмін. „Діла" для К-а. 1—1

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа, старанно виконана тільки у МАНДЛЯ Коперника 14. 1819 4—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1824 2—5

АДВОКАТ
д-р Володимир Левицький
веде адвокатську канцелярію
1816 **в Зборові** 2—3
в домі п. Стойкевича проти Магістрату.

Вийшла з друку і продається як цілість для себе
І-а книжка
повного зібрання творів великого народнього писателя
ІВАНА НАУМОВИЧА
Великий формат, — 168 стор.
Ціна 2 зол. 50 сот. без пересилки.
Замовляти в головнім складі Общества ім. Михайла Качковського у Львові, вул. Валова 14/I., а також у львівських українських книгарнях. 1830 1—1

„РЕҐУЛЯТОР"
ЛЬВІВ—РИНОК 43.
поручає
НА СПЛАТИ
т/а. 15—70.

КОНФЕКЦІЮ готову і на міру
(убраня і пальта від зол. 70.—)
дальше
— СУКНА — КАМҐАРНИ —
1810 — — ВЗУТТЯ — — 5—5

Комітет Парохіяльний в Лопатині приступаючи до будови нової деревляної церкви, розписує отсим конкурс для будівничих. Зголошуватися дня 15. червня 1926 в канцелярії гр.-кат. Уряду парохіяльного в Лопатині (залізнича стація Радехів). 1829 1—1

Надзвичайні Загальні Збори „Підойми"

Українського Союза бруттовців і власників нафтових терений в Дрогобичі, відбудуться дня 14. червня 1926 о год. 11. перед полуднем в комнатах „Народного Дому" в Дрогобичи, зі слідуючим дневним порядком:

1) Переведення нафтової трансакції.

2) Внески і запити.

На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня о годину пізніше Загальні Збори без огляду на число присутних членів.

1835 1—1 ДИРЕКЦІЯ

Драматичний конкурс.

Кооператива „Український театр" у Львові подає отсим до відома всіх інтересованих, що установлений первісно речинець до надсилання рукописів на драматичний конкурс до дня 1. VII. 1926, продовжує до дня 1. жовтня 1926 з тим, що цей речинець не буде дальше продовжений. Умови конкурсу: Пєса довільного змісту та форми (драма, трагедія, комедія), оригінальна, ніде ще недрукована та невиставлена, розмір одної театральної вистави. При оцінці пєси головну ролю гратимуть її прикмети літературні та сценічні. Останній речинець присилки рукописів 1. жовтня 1926 р. Нагорода 100 долярів. Рукописи повинні бути переписані на машині, або гарним читким почерком, бажано не авторським. Пєси висилати неаномімово з девізою, яка заступає прізвище автора. Крім цього додати запечатану коверту, в якій буде вказане прізвище автора з його адресою. Крім пєси, що одержить першу нагороду, инші замітнійші будуть відзначені похвальною згадкою, а мотиви відзначені будуть подані в пресі. „Кооператива Український театр" застерігає собі право видати нагороджену пєсу, не виплачуючи за неї окремого гонорару. Це право торкається тільки першого видання. Автори ненагороджених пєс можуть відібрати собі рукописи до кінця 1926 р., пізніше „Кооператива" не бере відповідальности за долю цих рукописів. Жюрі конкурсу буде оголошене 1. жовтня 1926. Рукописи висилати на адресу: „Кооператива Український театр" у Львові, вул. Руська ч. 18. I. пов. 1834 1—1

КОНКУРС

Головна Управа УПТ-а оголошує КОНКУРС на учительські сили до фахово доповняючих вечірних ремісничих шкіл мужеської й женської у Львові для слідуючих предметів навчання: до релігії, до української й польської мови включно з загальною й торговельною кореспонденцією, до географії і історії, рахунків (бухгальтерії, калькуляції, початків альгебри) до гігієни, вільноручних, геометричних і фахових рисунків, до фахової науки (механіки, товарознавства з хемією, фізики, машинознавства технольогії), до практичних вправ та варстатової і фабричної організації для термінаторів, до жіночого домашнього господарства з хемією щоденного життя та до жіночого практичного фахового заняття то є до крою й шиття суконь і білля. Предмети до фахової науки включно є спільні для мужеської й жіночої школи. Притім Головна Управа УПТ-ва розписує конкурс на управителя для мужеської фахової школи та на управительку для жіночої фахової школи у Львові.

Державна власть вимагає від учительського збору повних фахових і педагогічних кваліфікацій. В мужеській школі мають вчити мущини — в жіночій женщини.

Ремунерація за відбуті години визначується після норм. принятих в школах УПТ.

Речинець вношення подання з curriculum vitae на разі без свідоцтв до 15. червня 1926 до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10 I. п.

Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства. 1726 1—3

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Д-р Ігнат Мосціцький.

Кілька дат з життя нового президента Польщі.

Д-р Ігнат Мосціцький ур. 1. грудня 1867 в селі Межанів біля Плоцька. До середніх шкіл ходив у Варшаві, опісля студіював технічну хемію в Ризі. В 1892 мусів виїхати з Польщі з політичних причин до Льондону, де працював тяжко на життя для себе й родини. В 1897 р. перенісся до Швайцарії, де у Фрибургу був 4 роки асистентом при катедрі фізики у проф. Ковальського. Тоді працював багато в ділянці фізико-математичній і електротехнічній. З часом дістав до розпорядимости лабораторію, що дало йому змогу розвинути власну творчу працю в ділянці хемії й електротехніки. Тодіж став оголошувати свої праці в наукових журналах німецьких, французьких і польських. Праця Мосціцького довела його до відкриття нового типу шкляних (рурових) кондензаторів, що витримують кількадесять тисяч вольт. Ці кондензатори вдержалися до нинішнього дня. Цей винахід Мосціцького експльоатує спеціяльна фабрика у Фрибургу.

В 1912 р. покликали Мосціцького до Львова на становище професора електрохемії і фізичної хемії в політехніці. Тут уладив він електротехнічну лябораторію і посвятився праці над створенням польського хемічного промислу. В 1917 р. зачав будувати фабрику азотану й амону в Борах для акц. сп. „Азот". З кінцем 1921 р. фабрику цю пущено в рух. Але найбільшим його ділом є вдержання в руху фабрики азотових складників у Хожові на Шлеську. Також акц. т-во „Метан" і „Хемічни Інститут Бадавчи" у Львові завдячують йому своє оснування і розвиток. Всі ті товариства мають для розбудови польського промислу велике значіння.

За його заслуги надала йому львівська політехніка в 1922 р. титул почесного доктора технічних наук. В 1923 став почесним доктором електротехніки у варшавській політехніці. У Львові мав цей учений загальну пошану.

НОВИНКИ.

— **Академія в честь І. Франка.** Дня 6. червня в неділю (12 год. вполудне) відбудеться в великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка святочна Академія з нагоди 10-літних роковин смерти Івана Франка, заходами всіх українських товариств. Не треба нікого аж переконувати в тому, що невелика саля мусить бути виповнена по береги. Білєти продає книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка. Треба їх купувати заздалегідь, шоби потім не було неоправданих жалів на недостачу білєтів.

— **„Жаби" Франка.** В часі між першим і другим арештуванням написав Франко комедію „Жаби", змалювавши в них передових москвофілів і народовців тодішнього часу. Хто має автограф згаданої комедії, її відписи або може подати докладніший її зміст, зволить дарувати це для архиву Франка в Бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка, або бодай негайно повідомити про це Михайла Возняка на адресу Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові (Чарнецького 26).

— **З міської хроніки.** Перше місце у львівській хроніці належиться завсіди злодіям. За один день зареєстрували чотири випадки крадіжі, у всіх можливих формах: відвідини в хаті через вікно, кишенькове злодійство, крадіж публичного майна при направі моста і звичайно стягнені з воза чужі чотири мішки з ґрисом. — При вул. Коперника 21 якась мати підкинула немовля. На вул. Городецькій трамвай наїхав на віз і поранив візника. Мотоциклист, вправляючись на Персенківці, переїхав 6-літнього хлопця. Касієр пекарні Фінка, почувши в повітрі весну, взяв 400 зол. і пішов у світ шукати щастя. В околиці Львова, у громаді Піски, впав військовий літак і розбився; два летуни ранені. За Зеленою рогачкою, в Козельниках, втопився у ставі 18-літній Зашкевич. Як на один день то досить.

— **З документів часу.** Starostwo w Czortkowie L. 707 V 6/R. Czortków, dni 21. marca 1926. Udzielam Dymitrowie Szewczukowi w Lwowie ul. św. Marka L. 20 do wiadomości z pouczeniem że przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa przez tut. Starostwo w przeciągu dni 3 licząc od dnia następnego po doręczeniu. — Starosta Topolnicki. — Dymitr Szewczuk słuchacz I r. techniki, urodzony 1897 r. w Nagórzance powiat Czortków, zam. pod L 20 przy ul. św. Marka. — Przekroczenie § 32 rozporzadzenia minist. z 19. I. 1853 Dz. U. P. Nr. 10, popełnione przez zbieranie składek na rzecz Towarzystwa Proswita w Nagórzance dnia 12. stycznia 1926 bez pozwolenia Starostwa. Dymitra Szewczuka uznaje winnym przekroczenia w rubr. IV. i zasądzam go na podstawie rozp. rz. minist. z 20. IX. 1857 Dz. U. P. Nr 198 na grzywnę w kwocie 1 złotego, ewentualnie na karę 6 tygodniowego aresztu.

— **Потіха для кандидатів на вчителів.** „Слово Польське" поміщує новинку, яку варта для характеристики теперішньої доби передати в цілости: „В авлі семинарії ім. Асника зійшлись у неділю на товариські сходини абітурієнтки. Прийшло їх майже сто, вчительський збір і родичі. Раніше такі сходини були повні радощів і щастя. Скінчилась 5-літня праця — учениці одержали патенти зрілости... А проте на цих сходинах „дозрілих" панував гробовий настрій. Бо невідомо, чи з тої сотки бодай кілька одержить учительські посади. А в Польщі 10 міліонів анальфабетів!" Добре ще, що „Слово Польське" не каже, що система польського шкільництва це якась чужинна затія. Що мають після цього казати не-Поляки, які вибирають собі вчительську професію?

— **Війна та література.** Минулого тижня скінчився в Берліні міжнародній конґрес федерації т. зв. Пен-клюбів, орґанізацій письменників, утворених по англійському зразку. Почин до такої орґанізації дав між иншим один з найбільших англійських письменників Ґольсуорті. („Пен" значить „перо", а одночасно початкові букви цього слова означають три роди письменників обєднаних у такій орґанізації: повістярів, драматурґів і критиків). Метою цих клюбів — зблизити письменників ріжних країв. На берлінськім конґресі, 4-тім з черги, взяли участь письменники 15 національностей. Вельми характеристичне для атмосфери конґресу було те, що політичних тем ніхто й не торкався. Французький драматурґ Жюль Ромен у промові на святошній виставі сказав таке: „Всі, що є тут присутні, повинні скласти собі в цей мент мовчазну присягу, що між ними ніколи не буде воєнного фронту". Один з німецьких націоналістів сказав Ромену, що не вірив у можливість такої атмосфери, яка панувала цього вечора. Ромен є пересвідчений, що воєнні настрої в Німеччині втратили ґрунт і Німці шукають собі тепер приятелів. Німці краще ніж якийнебудь инший нарід знають Францію та нею цікавляться.

— **Країна без вязниць.** Ісляндці не мали до цього часу вязниці. На всьому острові були лише два бараки, в яких зачиняли вязнів тимчасово. Замісць вязниць були численні доми для божевільних, куди на протязі десятків літ Ісляндці поміщували злочинців. Їх народня мудрість казала: „Ніхто не є такий божевільний, щоби виступати проти розумних законів". Одначе виявилось, що найшлись такі, хоча й не божевільні, коли ісляндський уряд рішив таки вибудувати добре муровану вязницю в столиці Рейкявік.

— **Шекспір у радіо.** Американці, які не дуже захоплюються Шекспіром на сцені (за „важкий" автор!), дали перші почин, щоби творця „Гамлета" пустити у радіо. Окремий Шекспірівський клюб у Ню Йорку зайнявся перерібкою пєс на радіо і вже першу пєсу „Приборкану гоструху" вислало в світ одночасно шість радієвих товариств.

— **Клясти — злочин.** Італійський католицький посол Макаріні звернувся з внеском до міністерства справедливости, щоби воно втягнуло до карного кодексу статтю, яка карала би тих, що клєнуть і проклинають. Мотив: клясти — гріх, ознака злого виховання, образа почувань віруючих людей і замах на красу італійської мови. Уряд відповів на цей внесок, погоджуючись з потребою знищити погану звичку Італійців і обіцяв, що у новім карнім законі каратиме її як провину. Слід пояснити, що звичайні, щоденні лайки Італійців ображують не лише людей, але й святих. А з огляду на те, що кожна мова має великий словник лайок, італійське законодавство буде мусіти списати довгий реєстр тих, які вважає провиною. Не буде це легко. Найбільший італійський поет Анунціо, коли не хотів рушитись з окупованої Фіюме, на ультимат союзників відповів не поезією, а одним незапашним словом лайки. Що-ж мають робити звичайні смертники? Коли в нинішніх часах уже й клясти не вільно, то чим облекшити собі душу? — скаже здивований громадянин, почувши про новий фашистівський закон.

— **„Свобода" ч. 21.** вийшла з таким змістом: Вибір нового президента Польщі. — Симон Петлюра вбитий. — Чи є в нас буржуазія? — Іван Франко: На святоюрській горі. — З ґазет. (Що пишуть польські селянські ґазети про варшавський переворот?) — З Радянської України. — До читачів і прихильників „Свободи". — Із Закарпатської України. — Новинки. — Що чувати в світі? — Свята в честь Франка. — Лист з Канади. — До українських громадян! (Комунікати Управи Українського Краєвого Т-ва опіки над інвалідами). — Народня Лічниця у Львові. — Новий політичний процес. — Нові книжки й видання. — Дописи з краю. — Оголошення. — З приємністю мусимо відмітити, що цей популярний орган поставлений дуже гарно і приносить справді багато цікавого й актуального матеріялу. Особливо багатий у ньому відділ дописей з краю, як личить селянській ґазеті. Наш свідомий загал повинен зрозуміти вагу такого орґану, яким є тепер „Свобода", в освідомленні широких народніх мас й поширити його масово в цілому краю. Передплата „Свободи" до кінця року коштує 5 зол. Адреса: Львів, Ринок 10., II. пов.

— **Управа „Місійного Інституту"** оо. Редемптористів у Збоїсках, почта Знесіння к. Львова: подає до відома родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7. По блищі інформації можна звертатись письменно або устно до Управи Інституту. 1832 1-3

— **Фірма Юлій Майнль** уладжує в найблищих днях у всіх львівських філіях прібне варення кави, на яке запрошує П. Т. Публику.

Дописи.

Дрогобич. (*Свято відродження дрогобицького повіту.*) Дня 25. травня 1926 Дрогобич, що від часу воєнної куртовини дрімав, неначе сил набираючи до впорядкування економічного, політичного й культурного життя, пробудився тріумфальним походом до угольного каменя нової святині науки, величавої будови гімназії та промислової школи при Сніжній вулиці. Клич „Рідної Школи" і „Просвіти" до обнови українського духа згуртував майже всі верстви нашої суспільности дрогобицького повіту: духовенство, відпоручників та делеґатів „Народнього Дому", „Жіночої Громади", „Зорі", У. П. Т., всіх (покищо) 49 відновлених читалень „Просвіти", 34 філій „Союза кооператив", молодь української гімназії зі збором учителів, молодь українського жіночого семинара та шкіл народніх У. П. Т. й кілька тисяч свідомого, карного громадянства. По відслуженні Соборної Служби Божої, на якій співав хор української гімназії під орудою проф. Іваненка, на просторі майже одного кільометра розвинувся в 10 год. передпол. процесійний похід з церковними хоругвами і прапорами товариства під впорядом пластунів і пластунок, які своєю бодрою поставою і карністю багато причинилися до вдержання порядку тисячної юрби народу. Прегарний спів нашої гімн. молоді, шелест прапорів і хоругов, звук дзвонів св. Трійці пригадали всім український характер нашого старого города, що має 7 українських церков.

На вартер нової будови виступив о. ігумен Повх, який виголосив гарно обдуману проповідь на тему церква і школа. Опісля 30 священиків, між ними багато старенських, заслужених культурних і політичних діячів довершило обряду посвячення дому. Загальне признання викликала святочна промова д-ра Ст. Витвицького, відомого зі своєї красномовности та багацтва висловлюваних ним думок.

Підписуванням грамоти і пропамятної книги Головного Комітету будови гімназії адв. д-ром В. Ільницьким, духовенством і численними кумами та складанням жертв на закінчення будови закінчилося це велике свято. **В. К.**

„Народня Лічниця" у Львові.

Звіт з діяльности „Народньої Лічниці" за рік 1925 до кінця березня 1926.

„Народня Лічниця" у Львові істнує 23 роки. Досі не мала своєї власної домівки, а своє гуманітарно-культурне завдання сповняла завдяки жертвенности митрополита гр. Андрія Шептицького, який відступав митрополичу реальність з городом при вулиці Петра Скарги ч. 4. безплатно на ціли „Н. Лічниці", й завдяки українському громадянству, особливож тим хорим, що користали з „Н. Л." й опісля їй віддячувалися меншими чи більшими жертвами.

З початком 1926 р. пожертвував г-ну митрополит Шептицький великий княжий дар, який уможливив „Народній Лічниці" набути на власність і відповідно уладити реальність при вулиці Петра Скарги ч. 4.

В році 1925 ординувало в „Н. Лічниці" 12 лікарів, а то на відділі внутрішніх хоріб: д-р Куровець, д-р Панькевич, д-р Вахнянин, д-р Гинилевич; на відділі дітучих хоріб: д-р Туна Надрагова, д-р Куровець, д-р Гинилевич; на хірурґічнім відділі: д-р Бурачинський, д-р Балей, д-р Яків Зельцер. На відділі хоріб горла, уха й носа: д-р Бурачинський; на відділі жіночих хоріб: д-р Гриневецький; на відділі хоріб очей: д-р Г. Ігель. Крім цього д-р М. Музика виконував хемічні й бактеріольоґічні досліди для хорих бідших „Н. Л." безплатно, а для середньозаможних за зниженою оплатою. В 1925 р. лічено 7997 хорих, яким уділено 19.503 лікарських порад, а в разі потреби переведено потрібні хірурґічні й ґінекольоґічні операції. Хорих було по народности: 4814 Українців (60·2 прц.), 2400 Поляків (30 прц.), 609 Жидів (8·7 прц.) і 84 (1·1 прц.) инших, як Русских, Чехословаків, Юґославян і Німців. Хорі, що лічилися в „Н. Л.", були переважно зі Львова й суміжних повітів.

ріментації. Про розпущення зледащілої, анемічної, пережитої „репрезентації народу“, — що головніше! — про переведення нових виборів марш. Пілсудський не згадав ні одним словом. Нового сойму, який був би вірним віддзеркаленням настроїв і бажань громадян сучасної Польщі, не бажає собі марш. Пілсудський. Він хоче посвистувати кнутом над головами теперішнього, скомпромітованого сойму, маючи те пересвідчення, що ніхто не виступить в його обороні. Справді, марш. Пілсудський є невблаганий і цинічний в своїй поведінці.

Але чи новий президент, чи alter ego марш. Пілсудського є прихильником тієї самої тактики і того самого режіму, що й диктатор? Дещо вказувало би на відмінні шляхи през. Мосціцького. У звязку з недавнім переворотом проф. Мосціцький підписав відозву-заяву „незалежної демократичної інтелігенції“, в якій між иншим виставлено домагання негайного ухвалення представницькими установами поширення прав виконуючої влади, надаючи президентові право силою власної влади розвязати законодатні тіла і в короткому часі розписати нові вибори.

Отже тут розходяться шляхи між диктатором і новим президентом, розуміється — якщо останній почувається звязаним своїм підписом під відозвою „незалежньої демократичної інтелігенції“. Якщо не прийде до узгіднення становища між законною виконавчою владою (президентом) і фактичною, недавно залеґалізованою (диктатором), то можемо бути свідками ще одного конфлікту, глибоко сягаючого в основи польського державного життя.

Та — очевидно — все це тільки здогади, бо новий президент є пророком не тільки зі заслоненим політичним обличчам, але і здавленим, приглушеним голосом. Щоби сяк-так виробити собі погляд на політику нового президента, треба підождати до найближчої його обовязуючої і звязуючої енунціяції.

Нова ситуація.

ППС. в опозиції?

ППС. перша приєдналася до акту марш. Пілсудського, покладаючи в творцеві варшавського перевороту великі надії. Одначе поведінка диктатора, а особливо його відмова приняти вибір, була відром студеної води на розпалені голови й розгорячковані надії пепесівців. ППС. завелася й розчарувалася, чого висловом є вівтіркова передовиця „Роботніка“ під написом: „Вчорашній вибір — і нова ситуація“:

„Загальний інстинкт говорив — нарікає „Роботнік“, — що той, який викликав переворот 12. травня, повинен нести відповідальність — в найкращому, найвеличнішому значінні цього слова — за дальший хід подій. Після закінчення збройної боротьби Пілсудський був фактичним творцем нового уряду, він також спричинив скликання Нац. Зібрання. Був це великий риск, бо колиб тільки брати на увагу аритметичне обчислення відношення сил у соймі і сенаті, то вибір міг би заповідатися дуже нещасливо, звернутися проти акту 12. травня. Але виявилося, що наші побоювання були неслушні“.

Льоґіка фактів і настрої широких мас, настрої „вулиці“ вдерлися до Національного Зібрання. Відбулося не голосування послів і сенаторів, але як би голосування всього народу. Соймово-сенатське представництво мусіло уступити перед волею широких мас.

„Але яке велике було розчарування, коли вчора в соймі, небавом після вибору, рознеслися поголоски, що Пілсудський не приняв вибору. Зпочатку не вірено, ніхто не хотів вірити. Одначе небавом гауха звістка найшла офіціяльне підтвердження. Пілсудський не приняв вибору. Тепер, під свіжим враженням, ще не пора, вдаватися в аналізу того документу (письменної відмови! — Ред.), який має частинно дуже особистий зміст. Тут слід тільки ствердити, що відмова Пілсудського — після такого світлого висліду кампанії — була повною несподіванкою. Пілсудський не протестував проти своєї кандидатури, не заперечував відомостей „Польска-и Збройна-ої“, що прийме вибір. Суботніша промова Пілсудського в Президії Ради міністрів, не зважаючи на свою часто дивоглядну форму, була радше заповідю, що вибір прийме. Бо застереження щодо конституції можна було розуміти лише в той спосіб, що Пілсудський — як президент — буде змагати до зміни немилих йому постанов Конституції. А що слідуючий сойм силою самої конституції може взятися до її ревізії, до застереження Пілсудського можна було розуміти лише як вказівку на будуче“.

Тимчасом вийшло непорозуміння. Пілсудський знехтував волею демократії, обманув її, відкинувши вибір. Тому то при другому виборі ППС. висунула власну кандидатуру, щоби підкреслити, що в загальній ситуації наступила поважна зміна.

„В своїм письмі до маршалка сойму висловився марш. Пілсудський, що вчорашній вибір залеґалізував акт 12. травня. Одначе річ не в тому, а в чому иншому: нам іде про здійснення глибоких господарських і політичних змін, які мусять бути консеквенцією боротьби з реакцією. Робітнича кляса вповні зберігає честь до великого акту в 2. травня, який був таким могутнім товчком до чину, і до марш. Пілсудського, але дальші шляхи мусить промощувати сама на основі своїх плянів — розуміється, в тісному порозумінні і союзі зі селянською демократією“.

По широкому світі.

Італія вже заявляє про деякі свої претенсії до Танжеру, на випадок, якби впливи Франції внаслідок виграної війни в Мароку зміцнились на Середземному Морі.

У Португалії революційні події розвиваються далі. Війська йдуть на Лізбону домагаючись, щоби в новім кабінеті були люде аполітичні. Вибраний 15 літ тому (перший раз), а в 1925 р. удруге президент Макадо зрікся свого становища.

Доля Абд-ель-Кріма залежить від слідства, яке веде французький уряд у напрямку, в якій мірі його війна була вислідком його порозуміння з Німеччиною і СРСР. Еспанці заявляють претенсії, що Абд-ель Крім повинен належати до них, бо Еспанія раніше почала з ним війну, а крім цього 18 еспанських полонених ним офіцирів бракує; підозрівають, що вони вбиті ним.

Англійський уряд стоїть перед можливістю зректись добування вугілля з власних копалень. Перші великі кораблі з чужим вугіллям прийшли вже до Льондону для деяких фабрик. Англійська преса висловлює думку, що ця обставина вплине на англійських робітників, які зійдуть зі свого неприєднаного становища.

Над свіжою могилою.

„Панахида“ української радянської преси.

Вбивство найбільшого й найпослідовнішого активного противника більшовизму відбилось досить голосним відгомоном в українській радянській пресі.

В офіціозі українського радянського уряду „Вісти“ (ч. 119 з 27. травня) стрічаємо статтю „Петлюра“ (заголовок такий самий, як у львівській „Хвилі“) пера А. Приходька.

„Телеграф приніс звістку, що десь на вулиці в Парижі Петлюру Симона забито. Пострія невідомого ще еміґранта (стидно компанувати зі Шварцбартом? — Ред.) несподівано перевав ланцюг авантур (всі невдачні борці і всі політичні еміґранти є „авантурниками“ в очах щасливих посідачів влади! — Ред.) героя незчисленних єврейських погромів (видно, що той еміґрант“ вже був відомий, коли співається на ноту „погромів! — Ред.), автора кривавих насильств над українським робітництвом (?!) та селянською біднотою (?!), оборонця української „дрібної буржуазії.“ І сталося це якраз у той момент, коли Петлюра у закутках паризьких каварень натхненно і нервово сплітав собі павутину переможних батлій, нових авантур і мріяв за допомогою Пілсудського на білому коні знову віхати в Київ. Але, як завжди буває, авантурник загинув, зірвався на дрібній несподіванці...

Правда, Петлюра загинув політично ще в 1920 році, в той час, як робітниче-селянський багнет виштовхнув його за межі червоних земель.

Одначе він фізично продовжував перебувати на хлібах милостивих капіталістичних держав. Акули імперіялізму тримали його про всякий випадок, як кваліфікованого і непримиреного ворога більшовиків, щоб у слушний час скористати як придатну зброю.

Але в бігові часу соціялістичні держави зміцнювались, росли, випадку скористати Петлюрі не траплялось і його вже зовсім стали забувати. Навіть рани — страшні руїни, вчинені Петлюрою містам і селам України, вже зажили. Проте історик згадує Петлюру, бо в розвиткові українських революційних подій він створив цілу криваву смугу. Петлюра заслужив повне право бути занесеним на чорну дошку історії. Звичайний маленький чоловік, „од бухгальтерської конторки (справді цікаве становище „робітниче-селянського“ ідеольога! — Ред.) в 1917 році був винесений на поверхню життя хвилею української контрреволюції (?!)... На певний час він зробився носієм надій і сподіванок певної частини української дрібної буржуазії та націоналістичного міщанства.

На кон української революційної боротьби Петлюру Симона висунули українські обставини. Дрібній буржуазії на Україні, що в час громадянської війни за соціяльне визволення чинила як ніде в СРСР (де тоді був СРСР, хіба що під тим автор розуміє царську Росію? — Ред.) збройний опір — потрібний був отаман. І ним став „соціяліст“ Петлюра, що перетворився в вир знака певної ідеольоґічної концепції — „петлюрівщини“.

Петлюра Симон є випадок в українській революції, але петлюрівщина то явище, що мало до якоїсь міри свою законність, походило з клясової та економічної структури української дрібно-буржуазної дійсности (себто з такої дійсности, яка й тепер є на Вел. Україні. — Ред.), в першу чергу — структури села, і підпиралося певними історичними обставинами, національними особливостями України зокрема.

Петлюрівщина — то тупа (?!), обмежена самостійницька ідеольоґія, що прикривала (!) й прикриває (!) соціяльні та клясові змагання трудящих націоналістично-зоольоґічними гаслами. Вона тягла за собою глитайські верстви українського селянства (?!) та політично безграмотної (?!) української інтелігенції і спричинилася до цілої низки кривавих дій (?!)“.

В дальшій частині статті автор займається велико-українською політичною еміграцією та доходить до висновку, що ненадійна смерть Петлюри причиниться до повного розвалу еміґрантщини. Може воно бути так — додамо від себе — або може якраз навпаки — смерть ідеольоґічного вожда еміґрації доведе до її консолідації.

Виправдуючи „петлюрівщину“ — як явище „законне“ випливаюче з української дійсности, автор накидається на творця, а що найменше керманича тієї „петлюрівщини“. Тут йому не стало вже духу здобутися на обєктивність у відношенні до особи пок. Петлюри і на лицарське становище до людини, якої не проминає безпристрасна історія, як і багатьох инших.

Важко вимагати иншого становища від більшовицької преси до особи найяскравішого противника більшовизму. Та маємо враження, що колиб А. Приходько міг мати свободу вислову, то він виправдав би не лише „петлюрівщину“, але й Петлюру, він признав би відкрито, як це певно признає тайно, у своїй душі, що колиб не Петлюра й не „петлюрівщина“, то ледви чи булаб сьогодня Рад. Україна хоч би так неповно змістова під національно-політичним оглядом, як вона є сьогодня.

Всеж таки треба признати, що український орган радянського уряду, хоч покористувався огидною леґендою про українські погроми, ництво, намагався в межах дозволеної спроможности шукати ширшого фону для тих явищ національно-політичного характеру, які охрещено „петлюрівщиною“. Анальоґічне становище займає й російський орган КП(б)У. харківський „Комунист“ в статті „Конец Петлюры“ (як бачимо заголовок такий самий, як у львівській жидівсько-буржуазній „Хвилі“!) хоч не находить виправдання для „петлюрівщини“.

„Петлюра вбитий в Парижі якимсь невідомим Українцем (?!). Французька офіціяльна версія подає, немов би вбийник заявив, що мстить за Руських (Москалів) і Жидів, що згинули з вини Петлюри. Та остання звістка ледве чи заслугує на віру. Розуміється, було би смішно заперечувати, що Петлюра не наробив безліч провин у відношенні до трудящих Руських і Жидів, які жили на Україні (вистане згадати знаменіті погроми 1919 р., що пожерли тисячі жертв). Та ми підкреслюємо слово „трудящих“ тому, що представників жидівської буржуазії Петлюра мав у себе в міністерствах, а перед російською монархічною контрреволюцією в особі Денікіна він в тім же 1919 р. човгався на животі (думаємо, що Петлюра „човгався“ не перед російською контрреволюцією, тільки перед антантою в р. 1919 — так само, як тепер mutatis mutandis „човгаються“ більшовики! — Ред.), готовий за якунебудь ціну купити собі її прихильність. Петлюра був безсумніву великим ворогом жидівського й російського трудящого населення України, одначе гіршими, бо найбільше кривавими провинами, яких він довершив, були провини перед українським трудящим народом.“

Петлюра по оцінці „Комуниста“ — в р. 1917 вів непримириму політику у відношенні до робітничої кляси і Сов. Росії. В р. 1919 після упадку гетьманщини він намагався багнетами „обуздать народное движение“, якийсь час тримався на поверхні завдяки галицькій армії, а вкінці застряг в польських обіймах.

„Політична роля Петлюри скінчилася в р. 1920. Від нього з прокляттям відвернулись трудящі маси Радянської й Західної України, бо в тій особі сконцентрувалася вся нікчемність і продажність українського дрібного міщанства, що виступило проти жовтневої революції і намагалося будувати свою політику на гуртовій і подрібній торговлі інтересами трудящих мас України. Ще довго не заживуть і не забудуться рани, нанесені українському народові політикою тієї буржуазії, що осмілилася виступати в імени українського народу, а фактично боролась проти його визволення. Щож дивного, що в Парижі, в якому досі умирають з голоду тисячі українських утікачів, найшлася така людина, яка прострілила на вулиці продажного зрадника, що давно похоронив себе політично.“

Як ми вже згадували, важко вимагати від української радянської преси кращого відношення до особи Петлюри, важко вимагати кращої і обєктивнішої оцінки його діяльности. Та з тону харківської преси пробивається одно, а саме, що Харків незаангажований в огидному злочині, що факт вбивства заскочив харківські політичні кола. Огидний злочин на паризькій вулиці є без сумніву ділом двох інтернаціоналів: московського (ліво-жидівського) і світового (право-жидівського).

* * *

Співчутлива телеґрама.

Гурток Еміґрантів з Великої України в Тернопільщині вислав з приводу трагічної смерти б. Голови Директорії УНР. С. В. Петлюри на руки його Дружини телеграму такого змісту:

Вельмишановна Пані!

Разом з Вами і Народом Українським оплакуємо незабутнього Симона Васильовича.

Нехай Вас і Донечку утішить, укріпить і додасть Вам сили перенести невіджаловану втрату свідомість, що Муж Ваш впав як герой на сторожі державних прав поневоленного ворогами Українського Народу, не зрадивши рідного Прапору й інтересів народніх.

Вбийників судитиме Історія і Народній Суд на Вільній Україні.

Імя Народнього Вожда України Симона Петлюри буде на віки прославлено вдячним народом, а Історія золотими буквами впише на своїх сторінках діла Його.

Вічна Йому Память і Вічна Слава!

Тернопіль, 28. травня 1926.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.